

TIL
LÆREREN

OLE LUND KIRKEGAARD ORLA FRØ-SNAPPER

Et undervisningsforløb om animation til elever omkring 4. klasses trin

Af Anja Merete Højland, Lene Lank Strøm, Michelle Stenholt Nørgaard og Sofia Rosenlund Nielsen, danskstuderende ved VIA Læreruddannelsen, VIA University College Silkeborg i samarbejde med Museum Skanderborg

UNDERVISNINGSFORLØBET

MÅL:

I dette undervisningsforløb til Ole Lund Kirkegaards Orla Frø-Snapper vil eleverne komme til at arbejde med følgende:

- Analyse og fortolkning af romanen. Herunder: fortællerstemme, komposition, miljøbeskrivelse og tema.
- Personkarakteristik - her kan der vælges mellem to apps, hvor den ene er mere tidskrævende end den anden.
- Opgaver til sprog og skrivestil.
- Et mere omfattende forløb med miljøbeskrivelse, hvor der arbejdes med animation.

Forløbet er lavet, så man som underviser selv kan vælge til og fra i opgaverne alt efter, om man vil beskæftige sig med apps, animation, drama eller mere kreativt arbejde.

Vi har lavet forløbet, så det passer til elever omkring 4. klassetrin.

OPGAVER TIL UNDERVISNINGSFORLØB – ANALYSE OG FORTOLKNING AF ORLA FRØ-SNAPPER

Mål med analysen:

- Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur.
- Eleven har viden om begyndelse, midte og slutning.
- Eleven kan tale om tekstens tema, og sætte temaet i relation til sit eget og andres liv.
- Eleven ved, hvilke begreber man benytter, når man analyserer en roman.

Fortællerstemmen

Eleverne skal kunne skelne mellem begreberne forfatter og fortæller. Vi har via arbejdet med Ole Lund Kirkegaard stiftet bekendtskab med forfatteren. Nu skal eleverne se på, hvem fortælleren i historien er. Hvis eleverne ikke kender begrebet "fortællerstemme", skal de have forståelse for, at fortælleren er den stemme, som forfatteren lader fortælle historien.

Snak med eleverne om de forskellige fortællersynsvinkler. I denne fortælling har vi med en jeg-fortæller at gøre. Vi får gengivet historien gennem hovedpersonen, som fortæller historien fra sin egen synsvinkel. Synsvinklen er indre, fordi fortælleren beskriver sine tanker og følelser. Forklar eleverne, at vi ikke udefra kan se, hvordan hovedpersonen har det, men at vi ved det, fordi det bliver beskrevet.

OM FORFATTEREN

Ole Lund Kirkegaard blev født i 1940 og døde i 1979 i en alder af 38 år.

Han voksede op i Skanderborg sammen med sin far og mor og sin lillebror Jens.

Han blev uddannet skolelærer og begyndte samtidig at skrive børnebøger. I de fleste af hans bøger beskrives barndommen og livet som dreng i 1950'erne og 1960'erne på en humoristisk måde. Der sættes fokus på de sjove, frække og uartige ting, som drenge kan finde på, når de leger uden voksen indblanding.

ET UDVALG AF OLE LUND KIRKEGAARDS BØRNEBØGER:

Lille Virgil
Orla Frø-Snapper
Albert
Hodja fra Pjort
Otto er et næsehorn
Gummi Tarzan
En flodhest i huset
Frode og de andre rødder
Per og Bette Mads
Tippe Tophat og andre fortællinger
Mig og bedstefar-og så Nissepok

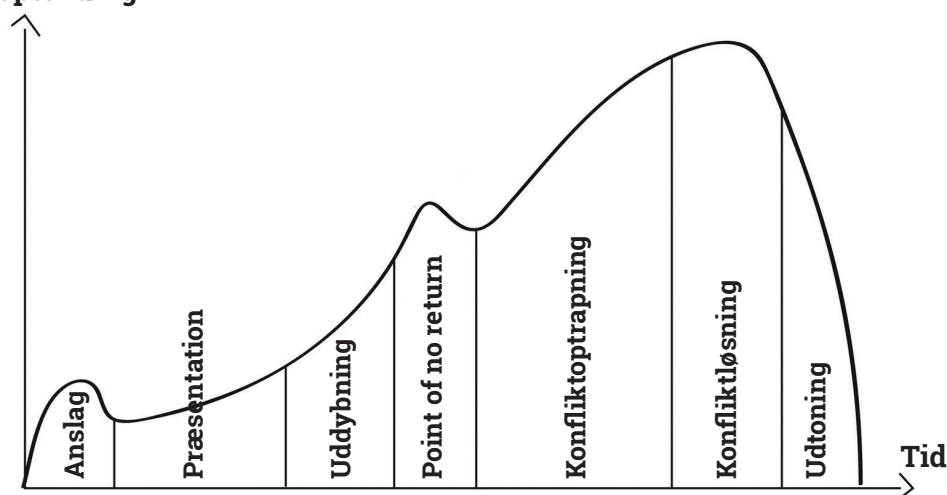

Opgaver:

- Få eleverne til at omskrive et afsnit individuelt eller sammen på tavlen, hvor fortællerstemmen bliver en af de andre fra historien – eller prøv at omskrive et stykke med en tredjepersonsfortæller.
- Brug andre tekster som eksempler. Vælg nogle tekster, som eleverne kender, og få dem til at sige, hvilken slags fortællerstemme historien er fortalt med, og hvad det gør ved historien.

Komposition – opbygning – tid og sted

Det er relevant for eleverne at kigge på handlingsforløbet og se på, hvor lang tid fortællingen strækker sig over. (Hvis eleverne er klar til det, kan historien sættes ind i berettermodellen eller aktantmodellen).

BERETTERMODEL**Spænding****BERETTERMODEL:**

Anslag: præsentation af livet i landsbyen.

Præsentation: præsentation af de forskellige personer i landsbyen.

Uddybning: forskellige beretninger om hvordan drengene snyder Orla og hvordan Orla altid får skylden.

Point of no return: episoden med vindmøllen – er det synd for Orla?

Konfliktoptrapning: hovedpersonen besøger cirkuspladsen og kommer i problemer pga. hans nysgerrighed. Orla ender i kanonen.

Konfliktløsning: kanonen bliver skudt af og Orla bliver gjort til kanonkonge.

Udtoning: drengene ser på at Orla forsvinder sammen med cirkuset.

- Få eleverne til at finde tidsmarkører, som viser os, hvor lang tid historien strækker sig over.
- Del teksten op i afsnit. Begyndelse, midte og slutning. Hvad sker der i de forskellige faser?
- Hvordan starter og slutter teksten? In medias res eller med en indledning?
- Har teksten en åben eller lukket slutning? Hvordan kan vi se det?

RESUMÉ AF ORLA FRØ-SNAPPER

Bogen handler om Jeg personen og hans ven Jacob som altid finder på narrestreger og ballade. Men de er bange for Orla Frø-Snapper.

Orla Frø-Snapper er byens værste bølle, han er lang og tynd og er altid efter byens mindste drenge. Engang slog han endda tænderne ud på en af dem. Nej, det er ikke nemt at være lille i en by hvor Orla Frø-Snapper hersker.

Heldigvis er bette-lorde nogle gange klogere end store bøller. Og da Cirkus Benito kommer til byen med kanonkonge og det hele, bliver det straks sjovere at være lille.

Miljø

Giv eleverne nogle spørgsmål til at reflektere over, hvilket miljø fortællingen foregår i.

- Er vi på landet? I en by? Storby? Landsby? Hvad er det for nogen mennesker? Rige? Fattige? Begrund og find eksempler i teksten.
- Tegn landsbyen og hovedpersonernes hjem. Del eventuelt eleverne op i grupper, så de tegner forskellige steder fra historien.

Tema

Lad eleverne give et bud på, hvad temaet kunne være. Lad eventuelt alle elever skrive et bud på temaet på et stykke papir – anonymt. Se hvilke ord, der går igen, og skriv dem på tavlen. Snak med eleverne om temaerne mobning og venskab.

Spørgsmål til gruppe/par-arbejde:

Hvad vil det sige at være en bølle? Kender I nogle bøller?

Har du selv prøvet at blive drillet?

Hvad havde du gjort, hvis det var dig, Orla Frøsnapper var ude efter?

PERSONKARAKTERISTIK

Mål med forløbet:

- Eleven kan lave en personkarakteristik.
- Eleven kan udtrykke sin tekstforståelse ved at skifte fra en udtryksform til en anden.
- Eleven kan indgå i dialog i mindre grupper.
- Eleven kan udtrykke sig kreativt og eksperimenterende.
- Eleven kan benytte Stop Motion eller Puppet Pals 2 appen.

Undervisningsforløb:

Når vi skal lave en personkarakteristik, så skal vi helt tæt på personerne i historien. Vi starter med at undersøge lidt omkring, hvordan personerne i fortællingen er. Hvad siger de, og hvad gør de? Lad eleverne gå sammen i små grupper, hvorefter de går på opdagelse i bogen, og udfylder skemaet, som er Bilag 1. Dette kan føre til en indledende snak på klassen omkring personerne i bogen. Inden vi skal lave selve personkarakteristikken, skal vi se en lille video omkring de ting, man bruger til at lave en personkarakteristik med. Videoen findes på nedenstående link:

<https://www.youtube.com/watch?v=w26RYJF5cc4>

I videoen kommer Anders Schunk ind på følgende ting (Underviseren kan udvælge punkter, stoppe i videoen, differentiere via gruppe/ makkerarbejde):

- Er teksten fiktion? Har forfatteren fundet på det?
- Hoved- og bipersoner – statiske (ingen forandring/udvikling) eller dynamiske (forandring/udvikling)?
- Vi bliver præsenteret for personerne igennem det, de gør, tænker og siger. Der kan også være en beskrivelse af, hvordan de ser ud og deres forhold til andre personer.
- Gennem historien danner vi os et billede af personerne, også selvom de ikke er beskrevet direkte mht. til udseende. Måske skal vi selv udfylde tomme pladser omkring personerne – det kaldes telling (når forfatteren skriver direkte, hvordan en person er f.eks. god, doven og sød m.m.) og showing (ikke fortæller hvordan personen er, men viser det indirekte gennem persons handlinger).
- Vi skal læse mellem linjerne for at danne os et billede af personen.
- Den ene er ofte mere dominerende end andre – telling og showing.

Nu er det tid til, at eleverne kommer i grupper og sammen laver en personkarakteristik på følgende personer fra historien:

- Jeg-fortælleren
- Orla Frø-Snapper
- Smeden
- Den stærke mand
- Kanonkongen

BILAG 1

I skal sammen finde frem til, hvordan personerne i fortællingen er. Hvad *siger* de, og hvad *gør* de? Skriv jeres noter i skemaet her:

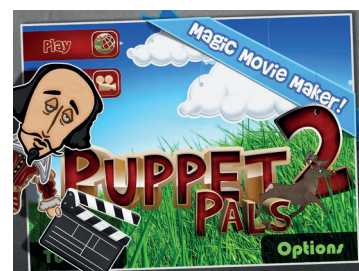
NAVN:	HVAD SIGER DE ?	HVAD GØR DE ?

PUPPET PALS 2

Her er en lille video, som kort viser, hvad Puppet Pals 2 er:

<https://www.youtube.com/watch?v=NUHdK7MCM3M>

Puppet Pals 2 er efterfølgeren til Puppet Pals, og den giver mulighed for at lave små scener og rolle-teater. Eleverne kan lave små animationsfilm, og de kan udvælge baggrund og karakter. Med fingeren kan de få figurerne til at bevæge sig. Yderligere kan man optage lyd, gemme scenerne i egen mappe og dele dem på f.eks. mail, mms, YouTube eller på ens egen kamerarulle.

Eleverne skal nu lave en lille film ud af deres personkarakteristik. De skal downloade følgende app på deres mobiltelefon eller på en iPad.

Sådan arbejder I med Puppet Pals 2:

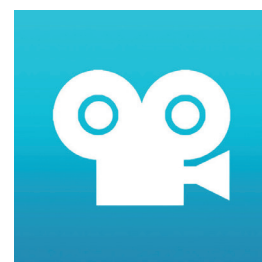
Start med at sætte en telefon til tavlen, og vis eleverne i en gennemgang, hvordan app'en virker. I denne app, som er gratis, kan eleverne lave et lille skuespil omkring den person, de har skrevet om. De starter med at tegne en baggrund, der passer til den person, de har. F.eks. smeden, der bor i sit hus med have og drivhus. Eleverne kan gå i bogen og søge inspiration. Når billedet er taget og lagt ind som baggrund, skal eleverne vælge en person, som enten er en dreng eller pige. Der er ikke så mange muligheder, da app'en er gratis, men hvis skolen har mulighed for det, kan man tilkøbe sig ekstra funktioner og dermed selv vælge ansigt osv. til personerne m.m. Når eleverne har valgt en person, skal de i gang med at indtale det, de har fundet ud af omkring personen. Man kan indtale, imens man bevæger personen, og de kan gå rundt, sætte sig ind i biler og bevæge munden m.m. Nu er det op til eleverne at være lidt kreative og sjove og få illustreret et skuespil, der viser en personkarakteristik af den person, de har haft om.

Filmene vises til sidst på klassen.

STOP MOTION

Har man lidt længere tid til at arbejde med en video, så kan man bruge en app, der hedder Stop Motion. I nedenstående link kan du se en lille video, der viser, hvad man kan med app'en:

<https://www.youtube.com/watch?v=7rJKkz5bqFo>

Stop Motion er:

- 12 billeder pr. sekund – der skal tages mange billeder for at lave en film på f.eks. 1 min.
- Man skal vælge materialer, baggrund og kameraopstilling.
- Man kan downloade appen på ens smartphone eller tablet.
- Man flytter hele tiden objekterne og tager billeder imens.
- Til sidst kan man lave lyd eller musik til.

Det er en god ide, at eleverne tager stilling til følgende ting, inden man starter:

- Præmis (filmens budskab i en sætning) - personkarakteristik
- Materialer (papir, figurer eller andet)
- Baggrund (bord, udenfor eller en væg)
- Kameraopstilling
- Lave et storyboard – lav 3-5 billeder, der viser stop motion-filmens-forløb
- Find et sted, I kan filme og vær opmærksom på lyd og lys m.m.

OPGAVER TIL SPROG OG SKRIVESTIL

Ole Lund Kirkegaard havde en helt unik måde at skrive sine historier på. Han havde et meget beskrivende sprog, der gjorde hans fortællinger spændende og levende. De følgende opgaver er derfor lavet på baggrund af hans beskrivende sprog, så eleverne også får indblik i, hvordan man kan gøre sin historie spændende, levende og beskrivende ved hjælp af adjektiver.

Der er samtidig taget udgangspunkt i bogens sidste del, hvor Cirkus Benito kommer til byen. Det vil derfor være ideelt for underviseren at snakke med sine elever om emnet cirkus, og man kan med fordel inddrage cirkusplakaten på s. 47, og eventuelt sammenligne med nutidens cirkusplakater, samt have en dialog om cirkusforestillinger dengang og nu.

Opgaverne findes i materialet "Til eleven".

- **I opgave 1** kan underviseren eventuelt læse linjerne op før og efter opgaven, for at give eleverne et billede af tillægsordenes betydning.
- **I opgave 2** kan underviseren indledningsvist repetere tillægsordenes gradbøjninger og gøre opmærksom på mere/mest- reglen, samt de særlige bøjninger med vokalændring, f.eks.: stor, større, størst.
- **I opgave 3** skal eleverne kigge på billedet fra bogen på s. 72 og beskrive dette med tillægsord. Her kan læreren give et eksempel, f.eks.: En høj mand med en rød uniform.
- **Underviseren kan derudover** bede eleverne tegne deres egen cirkusplakat med inspiration fra Cirkus Benitos, samt skrive om deres egen cirkusoplevelse, hvor der selvfølgelig skal gøres brug af de beskrivende tillægsord.

LÆRINGSMÅL:	TEGN PÅ LÆRING:
<p>Eleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har kendskab til O. L. Kirkegaards sprog og skrivestil. • Kan identificere tillægsord. • Kan benytte tillægsord i skrevne tekster. 	<p>Eleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udpeger tillægsord. • Indsætter tillægsord i en skrevet tekst • Beskriver et billede ved hjælp af tillægsord

ARBEJDE MED MILJØBESKRIVELSE AF ORLA FRØ-SNAPPER

Det kan variere meget, hvilke elementer en forfatter inddrager, når han vil skildre et miljø. Ofte, når et miljø skal beskrives i litteraturen, anvendes der et sanseligt sprog. Der kan beskrives, hvordan ting og steder ser ud, hvordan de lugter, smager og lyder.

I arbejdet med Ole Lund Kirkegaards bog om Orla Frø-snapper gives der her et bud på, hvordan man kan arbejde kreativt og digitalt med miljøbeskrivelse.

FÆLLES MÅL:

Kommunikation – Krop og drama

FÆRDIGHEDSMÅL:	VIDENSMÅL:	LÆRINGSMÅL:	TEGN PÅ LÆRING:
Eleven kan dramatisere tekster og temaer sammen med andre.	Eleven har viden om rum, figur og forløb.	Jeg kan i min gruppe lave en animationsfilm ud fra en tekst.	Eleven kan samarbejde om en tekst. Eleven kan omskrive en tekst til animationsfilm Eleven har fokus på figurer og forløb.

Fortolkning – Oplevelse indlevelse

FÆRDIGHEDSMÅL:	VIDENSMÅL:	LÆRINGSMÅL:	TEGN PÅ LÆRING:
Eleven kan dramatisere litteratur og andre æstetiske tekster gennem oplæsning og tegning.	Eleven har viden om mundtlig og kropslig og billedlige udtryksformer.	Jeg kan lave en animationsfilm ud fra en læst tekst med egne billeder og tegninger.	Eleven kan tegne til en tekst. Eleven kan anvende egne billeder og tegninger til at lave en animationsfilm.

UNDERVISNINGSFORLØB

OPGAVE 1:

Læreren inddeler bogen således, at hvert afsnit passer til et bestemt sted i Ole Lund Kirkegaards univers, f.eks. Slagterens have med hønsehus og æbletræ, eller Cirkus-området med Kanonen og cirkusvognene m. fl.

Klassen inddeles i fire grupper (evt. seks grupper ved en større klasse). Antal grupper skal passe til antal inddelte afsnit. Hver gruppe får oplyst, hvilke sider de skal arbejde med, enten på papir (kopieret) eller som sidetal (hvis de har bøgerne).

Nu læser gruppen højt for hinanden. Her kan man anvende CL-struktur (Cooperative Learning).

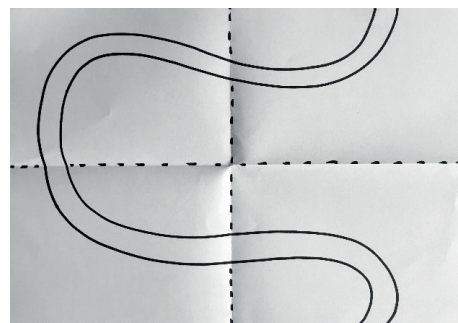
Det er vigtigt, at gøre eleverne klart, hvad de skal være opmærksomme på ved gennemlæsning ang. miljøbeskrivelsen. Her skal de kende til de sanselige virkemidler og karakteristisk træk for Ole Lund Kirkegaards univers. Se evt. afsnittet om sprog.

OPGAVE 2:

Hver gruppe får udleveret et kartonark, som i forvejen har fået indtegnet en vej (se billede), som går gennem byen i Orla Frø-Snapper universet. Vejene på de fire kartonark skal passe sammen, så de kan sættes sammen til et stort billede til sidst (evt. seks kartonark).

Her skal de ved hjælp af deres uddrag fra bogen tegne, klippe ud og male/farve de huse, træer, kanoner, hønsehuse, stakit og cirkusvogne m.m., som står i teksten.

Alt klippes ud eller tegnes/ males og sættes på kartonarket. Her skaber eleverne ved hjælp af en kreativ proces et visuelt arbejde af miljøet omkring Orla Frø-Snapper.

OPGAVE 3:

Personerne, som eleverne møder i deres uddrag af teksten, tegnes og farves på karton eller kraftigere papir - og klippes ud. Der er forinden arbejdet med personkarakteristik, så eleverne har viden om indre og ydre personkarakteristik og arbejder ud fra dette.

Ting, som skal kunne bevæge sig, som høns, kanonkugler, æbler og alle personer – skal være udklippede.

OPGAVE 4:

Eleverne introduceres for animationsværktøjet SAM-animation. Det er et enkelt redskab til fremstilling af animationsfilm ikke kun i faget billedkunst, men også i dansk. Se linket:

<http://www.avformshop.dk/inspiration/14042-animation-og-billedkunst>

Eleverne skal bruge deres kartonark med tegningerne af miljøet og de "løse" personer/ting. Nu skal de i samarbejde lave en lille animationsfilm, som tager udgangspunkt i de sider, som gruppen blev tildelt. Filmene kan med fordel lægges på skoletube, så hele klassen kan se dem til sidst, og forældre kan logge ind og følge med. Som afslutning på miljøarbejdet samles alle kartonark til et stort fælles billede (vejen er guide for samlingen). Nu er der skabt et billede på hele miljøet omkring Orla Frø-Snapper.

I fællesskab evalueres på den kreative proces og på arbejdet med animationsfilmen og på samarbejdet.

- Var det ok at få tildelt et bestemt uddrag af bogen, uden selv at være med i udvælgelsen?
- Hvordan brugte I kartonarket?
- Kunne I udfylde hele kartonarket?
- Havde I materialer nok? Kunne I have brugt andre materialer?
- Var redskabet SAM-animation let at bruge?
- Hvordan fordelte I opgaverne mellem jer?
- Hvad synes I om det færdige, fælles billede af Orlas univers?